

„Ég fíla íslensku!“ Islandčina ma fakt baví! – Učebnica islandčiny pre začiatočníkov

Učebnica „Ég fíla íslensku!“ *Islandčina ma fakt baví!* je určená nie len nielen pre samoukov, ale aj pre všetkých tých, ktorí sa chcú naučiť islandsky. Obsah knihy je zostavený tak, aby vyhovoval začiatočníkom na úrovni A0 a A1 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky, a jej hlavnou učebnou metódou je zmyslová pedagogika, čím sa odlišuje od iných tradične zostavených jazykových učebníc. Aj keď sa metóda používania piatich zmyslov zvyčajne spája so vzdelávaním detí, tento prístup môže bezpochyby spestriť aj učenie sa dospelých a tak ich obohatiť o zážitok pri učení sa nového jazyka. V tomto článku sa dozviete o hlavnej myšlienke, ktorá stála za zrodením tejto učebnice, a o použití trochu nezvyčajnej učebnej metódy, ale aj o rôznych výzvach, ktoré sprevádzali jej tvorbu.

Pre koho je učebnica určená?

Učebnica je jedným z výstupov projektu Štúdia 25: Island, v ktorom sa mladí ľudia zo Slovenska aktívne spolupodieľali na tvorbe audiovizuálnych médií o islandskej kultúre. Táto učebnica je určená nielen pre mladých ľudí, ale aj pre všetkých tých, ktorí majú záujem sa tak trochu zoznámiť s rečou a kultúrou Islandu. Cieľom učebnice je ponúknuť jednoducho zostavený učebný materiál pre samoukov a prebudiť zvedavosť o tento jazyk aj u širšej verejnosti. V učebnici nie sú uvedené žiadne gramatické vysvetlivky, ale len prehľadové tabuľky o pádovom sklovaní vybraných slovných druhov, a skoro všetky slovíčka sú vety obsahujú jednoduchý prepis výslovnosti a sú preložené z islandčiny do slovenčiny. Konverzačné cvičenia v učebnici obsahujú audio nahrávku, ktorá je voľne prístupná na YouTube-kanáli samotnej učebnice.

Každá strana v učebnici predstavuje samostatnú kapitolu, čo umožňuje učiacim sa sústrediť sa na konkrétny obsah bez toho, aby si museli prečítať predchádzajúce kapitoly. Tento učebný prístup je reakciou na skracujúcu sa dobu pozornosti u mládeže, ktorá sa často spája s rýchlosťou toku informácií na sociálnych sieťach a následne aj so zrýchľujúcim sa životným štýlom v našej spoločnosti. Taktiež sú v učebnici uvedené rôzne ustálené slovné spojenia, ktoré sa často spájajú s angličtinou, a tak sú ľahko rozpoznateľné a dajú sa možno aj preto ľahšie zapamätať. Ako príklad je uvedený krátky rozhovor medzi dvoma priateľmi: *Gefðu mér „high-five“! Daj mi „high-five“!*

Gefðu mér „high-five“! Daj mi „high-five“!
/gevðu mjer haj-fajv/

U?ebná látka

Obsah knihy je rozdelený do piatich hlavných tém, ktoré reprezentujú päť ľudských zmyslov: zrak, sluch, hmat, chuť a ťuch. Takmer na každej strane sa nachádza krátke a jednoduché cvičenie na zopakovanie si obsahu u?ebnej látky, a na konci u?ebnice je kľúčové riešenie k cvičeniam. Snáď je vhodné spomenúť aj to, že u?ebnica napodobňuje učenie sa jazyka pomocou online aplikácií, v ktorých sa u?ebný materiál taktiež zoraďuje do určitých krátkych úsekov s jednoduchými cvičeniami a obsahuje či už preklad slov do jazyka učiaceho sa, alebo jednoduchý fonetický prepis výslovnosti.

Výklad islandskej abecedy sa nachádza na konci u?ebnice, kde sa kladie dôraz na sluch ako zmyslový vnem. V tejto časti je možné si vypočuť zvukové nahrávky jednotlivých písmen alebo dokonca si prečítať aj texty piesní islandskej populárnej hudby so slovenským prekladom a odkazom na YouTube-kanál interpreta. Aj keď možno v tradičných jazykových u?ebniciach nebýva abeceda s fonetickým prepisom na ich konci, v tejto u?ebnici sa táto informácia nachádza práve tam. Pri takomto trochu netradičnom prístupe vzniká u učiacich sa zároveň priestor na zníženie obáv z nesprávnej výslovnosti jednotlivých hlások, ktoré sú v tradičných u?ebniciach uvedené práve na začiatku a bez kontextu. Keďže jednoduchý prepis výslovnosti všetkých slov sa v tejto u?ebnici nachádza pri väčšine jej príkladov, učiaci sa týmto spôsobom môže postupne zoznámiť s výslovnosťou islandského jazyka a v kontexte.

au
/oj/

ei, ey
/ej, ej/

ll
/tl/

bíll auto
/bítl/

nn
/dn/

einn jeden
/ejdn/

tt
/cht/

eitt jedno
/ejcht/

Metóda u?enia sa prostredníctvom piatich zmyslov

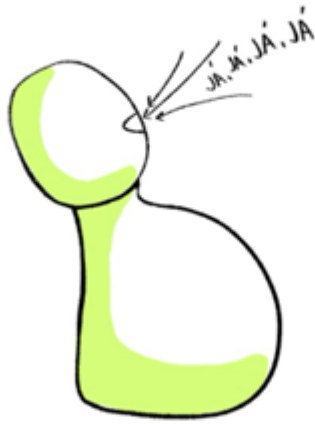
Podľa výskumu o používaní viacerých zmyslov pri u?ení sa jazyka sa ich prepojením zvyšuje pravdepodobnosť zapamätania si novej u?ebnej látky. Ako príklad možno uviesť zmysel chuti pri výu?be slovnéj zásoby v súvislosti s jedlom. Na základe takéhoto prístupu je uvedený príklad islandského fermentovaného žraloka alebo aj kyslých uhoriek, ktoré poznajú všetci slovensky hovoriaci u?iaci sa. Zapojením viacerých zmyslov do u?enia sa nového jazyka sa vytvárajú silnejšie prepojenia medzi novou slovnou zásobou a zmyslami, ktoré u?iaci sa dôverne poznajú.

hákarl žralok
/haukartl/

Štyri jazykové zručnosti: počúvanie, rozprávanie, čítanie a písanie

V učebnici sú podporované všetky štyri jazykové zručnosti. Deje sa to prostredníctvom dialógov, ktoré možno čítať aj počúvať, ale aj ďalších doplnkových cvičení, v ktorých učitelia sa odpovedajú na úlohy buď písomne, alebo zopakovaním nahlas. Ako príklad možno uviesť hovorenie pri nádychu, ktoré sa bežne používa v islandčine, a o ktorom iné jazykové učebnice islandčiny skoro vôbec nehovoria. Tento spôsob hovorenia je znázornený obrázkom osoby, ktorá rozpráva pri nádychu. Učitelia sa môžu pokúsiť tento príklad napodobniť.

já – já – já – jájájájájá – já, ég skil áno – áno – áno – nonononono – áno, chápem
 /jau – jau – jau – jaujaujaujau – jau jách skil/

innsogshljóð inchoatívny zvuk (=zvuk pri nádychu)
 /insogshljoud/

Slovná zásoba a gramatika

Celá slovná zásoba v knihe je preložená z islandštiny do materinského jazyka učiacich sa, teda v tomto prípade do slovenštiny. Táto metóda učuje porozumenie jednotlivým slovám v kontexte bez potreby ich dodatočného vyjadrovania v slovníku. Gramatika sa vyučuje nepriamo, to znamená, že sa dá vydedukovať z rozhovorov a cvičení alebo nájsť v prechodových tabuľkách. Všetky štyri pády v islandštině, t. j. nominatív, akuzatív, datív a genitív, sa taktiež využívajú nepriamo jednak v konverzačných dialógoch, ako aj v doplnkových cvičeniach. Napríklad správny tvar skloňovania vlastného podstatného mena Anna v akuzatíve je vytlačený nahrubo v prechodovej tabuľke. Možno ešte dodať, že pádový systém skloňovania podstatných mien v slovenštině je podobný tomu v islandštině, no slovenčina má šesť pádov a islandčina len štyri.

tala við + Anna + þf. hovorit' s + Anna + akuz.
 /tala við/

Anna

nf. nom.	Anna
þf. akuz.	Önnu
þgf. dat.	Önnu
ef. gen.	Önnu

12 (að tala við Egil | að tala við Önnu | að tala við Dag | að tala við Aró):

A: Góðan dag. Get ég fengið _____ (hovorit' s Annou)?

B: Já, augnablik.

V tejto učebnici sa taktiež nachádzajú niektoré menej **frekvencované** slová. Tak napríklad uvádza sa

tu slovo *krava* (*kýr*) hlavne kvôli tomu, aby u?iaci sa zbystrili svoju pozornos?, a teda si sná? aj lepšie zapamätali u?ebnú látku.

  33

A: **Hvar er kýrin?** Kde je krava?
/kvar er kírin/
B: **Hún er í fjósinu.** Je v maštali.
/hún er í fjousinu/

Kultúrna gramotnos?

Nieko?ko príkladov z islandského každodenného života možno nájs? ?i už v konverza?ných cví?eniach alebo v textoch piesní islandských hudobníkov ?i dokonca vidie? i na samotných obrázkoch. Uvedený príklad znázor?uje rozhovor medzi kamarátmi vo vírivke, ktorý ponúka poh?ad do islandskej kultúry kúpania v miestnych kúpe?och.

Í Breiðholtslaug v breiðholtskom bazéne (v bazéne v Breiðholte)
/í breiðholtslojg/

▶ 36

A: Sæll og blessaður! Zdravím t'a!
/sajtl og blesadur/

B: Blessaður! Nazdar!
/blesadur /

A: Gaman að sjá þig hér. Rád t'a tu vídím.
/gaman ad sjau thig hjér/

Kemurðu oft hingað? Chodievaš sem často?
/kemurdu oft hingad/

B: Já, ég kem reglulega hingað. Áno, chodievam sem pravidelne.
/jau jéeh kem reglulega hingad/

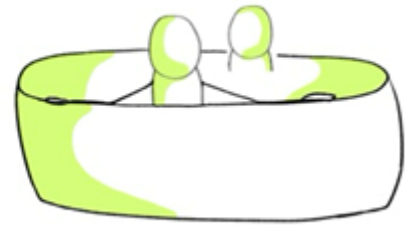
En þú? A ty?
/en thú/

A: Ég fer oft í Árbæjarlaug. Ja chodievam často do bazénu v Árbær.
/jéeh fer oft í aurbajarlojg/

En bara stundum hingað. Ale sem len zriedka.
/en bara stundum hingad/

B: Er ekki Árbæjarlaugin mikil fjölskyldulaug? Nie je ten bazén v Árbær skôr tak pre rodiny?
/er ehki aurbajarlojin mikil fjolskildulojg/

A: Jú, hún er það, alltaf mikið að gera þar. Hej, je, vždy je tam plno.
/jú hún er thad altaf mikid ad gera thar/

V u?ebnici sú uvedené príklady dvoch piesní od známých islandských hudobníkov. Prvá pieseň sa nazýva Aquaman od Clubdub & Ra:tio a tá druhá je Vísur Vatnsenda-Rósu v podaní Björk. Texty oboch piesní sú preložené do sloven?iny a tú prvú sprevádzajú aj ilustrácie na u?ah?enie porozumenia textu. Obe piesne je možné si vypo?u? na YouTube.

horfðu á vídjóið á jútúb pozri si video na jútúbe
/horvdu au vídjouid au jútúb/

hlustaðu á lagið Aquaman vypočuj si pieseň Aquaman
/hlustadu au lajid akuaman/

lagatexti text piesne
/lagateksti/

CLUBDUB & Ra:tio: Auquaman

Rodovo neutrálne slová

V dialógoch sa používajú príklady rodovo neutrálnych slov, ako je osobné zámeno en (hán) a iné. Deje sa to s cieľom zohľadniť rodovú rovnosť, a tak podporiť inkluzívny prístup vo vzdelávaní. Táto jazyková politika však prináša aj ďalšiu výzvu, a tou je napríklad hľadanie vhodnej slovnej zásoby. Napríklad slovo *frajer* je v slovenšine mužského rodu, *frajerka* je ženského rodu, ale rodovo neutrálne slovo pre frajera sa v slovenšine ešte nenachádza. Preto musel autor vytvoriť nové rodovo neutrálne slovo *frajeren*.

eintala jednotné číslo
/ejntala/

	kk. m.r.	kvk. ž.r.	hvk. st.r.	
→ ég	minn	mín	mitt	(môj)
þú	þinn	þín	þitt	(tvoj)
hann	hans			(jeho)
hún	hennar			(jej)
hán	háns			(jeho)
það	þess			(toho)

minn tvoj
/min/

kæra → **kæra minn**

Þetta er kæra minn. Toto je môj frajer
/thehta er kajra min/

kæra → **kæra mín**

Þetta er kæra mín. Toto je moja frajer
/thehta er kajra mín/

kæra → **kæra mitt**

Þetta er kæra mitt. Toto je moje frajere
/thehta er kajra micht/

Inovatívna učebnica pre všetkých

Učebnica je vhodná pre samoukov islandčiny ako cudzieho jazyka, pričom sa v nej kladie dôraz na využívanie prostredníctvom piatich ľudských zmyslov. Autor v nej používa príklady z každodenného života, ktoré našiel na sociálnych sieťach alebo na iných webových stránkach. Ilustrácie pomáhajú oživiť učebnú látku a zároveň aj vizuálne prepojiť text s dejom v dialógoch. Okrem toho je možné si v učebnici vypočuť zvukové nahrávky vybraných dialógov a nájsť kú? riešeni k všetkým cvičeniam. Taktiež sa v učebnici nachádzajú prehľadové tabučky pádového sklo?ovania rôznych slovných druhov, ktoré učiacim sa bez ďalšieho vysvetlenia pomáhajú pri porozumení islandskej gramatiky.

Elektronická verzia tejto učebnice je voľne dostupná na internete a po stiahnutí z webu sa dá následne vytla?iť a bez obmedzení ?alej distribuova?. V prípade záujmu o preklad tejto učebnice do iných cudzích jazykov je možné autora kontaktova? e-mailom [branislav.bedi \[zaviná?\]](mailto:branislav.bedi@arnastofnun.is) arnastofnun.is.

Učebnica je dostupná vo formáte PDF.

Použit? zdroje

Branislav Bédi. 2025. *Ég fíla íslensku! Islandčina ma fakt baví!* Rannsóknarstofa í máltileinkun [Centrum pre výskum osvojovania si jazyka]. <https://malvis.hi.is/sites/malvis.hi.is/files/2025-10/Ég%20fíla%20íslensku.pdf>.

Macedonia, Manuela. 2025. Your Body as a Tool to Learn Second Language Vocabulary [Tvoje telo ako nástroj k učeni sa slovnej zásoby v cudzom jazyku]. *Behavioral Sciences* 15(8): 997. <https://doi.org/10.3390/bs15080997>.

Poles, Alina. 2025. Impact of Social Media Usage on Attention Spans [Dopad sociálnych médií na pozornos?]. *Psychology* 1(6), 760–772. <https://doi.org/10.4236/psych.2025.166042>.

Obrázok a ilustrácie

Branislav Bédi, Maroš Ružička a Jakub Gašpar.